

geloof in herstel

DETENTIE, EN DAN?

Informatie voor kerkelijke
gemeenten bij detentie

DETENTIE, EN DAN?

Wat doe je als ambtsdrager of leidinggevende van een kerkelijke gemeente als een gemeentelid vast komt te zitten? Hoe reageert de gemeente? En wat doe je als er via missionaire of diaconale activiteiten een ex-gedetineerde in contact komt met de gemeente? Deze brochure behandelt de, in dit verband, meest gestelde vragen. Het is een eerste handreiking aan leidinggevend en andere gemeenteleden die hiermee te maken krijgen.

We realiseren ons dat in deze brochure veelomvattend thema's met veel dilemma's aan de orde komen. De context van deze brochure leent zich er niet voor daar diepgaand op in te gaan. We staan open voor u vragen en verwijzen u graag naar de literatuur die aan het eind wordt genoemd. Wie even zoekt, zal nog meer informatie kunnen vinden.

2

Gevangenzorg Nederland is een christelijke vrijwilligersorganisatie voor gevangenen en hun familieleden. Zo'n 600 vrijwilligers gaan op bezoek bij (ex)-gevangenen, tbs-gestelden en hun familieleden en bieden een luisterend oor en praktische ondersteuning. Vanuit het kantoor in Zoetermeer worden deze vrijwilligers aangestuurd en begeleid door maatschappelijk werkers. Zo wil de organisatie invulling geven aan de Bijbelse oproep in Mattheüs 25 om gevangenen te bezoeken.

Gevangenzorg Nederland wil kerkelijke gemeenten adviseren wanneer die te maken krijgen met detentie. We zijn graag beschikbaar voor het geven van telefonisch advies.

Wij zijn tijdens kantoortijden bereikbaar op 079- 331 05 68.

INHOUDSOPGAVE

Achtergrond	5
Hoofdstuk 1: Verloop van de strafprocedure	6
Hoofdstuk 2: Contact met de gevangene	8
Hoofdstuk 3: Steun voor de familie	10
Hoofdstuk 4: Geheimhouding	12
Hoofdstuk 5: Communicatie naar de gemeente	14
Hoofdstuk 6: Omgaan met media-aandacht	16
Hoofdstuk 7: De schuldvraag	17
Hoofdstuk 8: Dader – slachtoffer verhouding	18
Hoofdstuk 9: Ex-gedetineerden en kerkelijke gemeente	19
Aanbevolen literatuur	21
Nuttige adressen	22

ACHTERGROND

In 2011 deed Gevangenenzorg Nederland in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede onderzoek naar detentie binnen de kerk. Uit dit onderzoek bleek dat 40% van de gemeenten binnen de kerkelijke achterban van Gevangenenzorg Nederland in de jaren daarvoor met detentie te maken had. Dit is een hoog percentage. Uit het onderzoek blijkt tevens dat veel kerkelijke gemeenten niet weten hoe te reageren bij een situatie rondom detentie. Er is behoefte aan informatie en advies. Deze uitkomsten vormden aanleiding voor Gevangenenzorg Nederland zich meer toe te gaan leggen op het ontwikkelen van support aan kerkelijke gemeenten. De brochure die u nu in handen hebt is hiervan een concreet resultaat.

Elk hoofdstuk begint met een korte casus. Daarna worden enkele adviezen gegeven. Het is belangrijk te beseffen dat ondersteuning bij een situatie rondom detentie maatwerk is en zorgvuldigheid vraagt. Als de informatie in de brochure te beknopt is of wanneer er andere vragen zijn, neemt u dan gerust contact op met Gevangenenzorg Nederland. Wij geven u graag advies op maat.

Wij wensen leidinggevend en andere gemeenteleden veel sterkte en wijsheid toe bij het omgaan met situaties rondom detentie en hopen dat deze brochure hierbij van nut is.

HOOFDSTUK 1:

VERLOOP VAN DE

STRAFPROCEDURE

Jan en Liesbeth de Jong zijn met hun 3 kinderen een doorsnee, christelijk gezin. Totdat Jan op een avond niet thuis komt. Hij is gearresteerd door de politie. Hij wordt beschuldigd van ernstige mishandeling.

Ingrijpend

Detentie heeft ingrijpende gevolgen. Niet alleen voor wie wordt opgepakt en vastgezet, maar ook voor de achterblijvers thuis. Dat geldt evenzeer voor slachtoffers. Het heeft ook gevolgen voor de kerkelijke gemeente.

Wat gebeurt er verder met iemand die is opgepakt?

De verdachte wordt na zijn aanhouding verhoord. Als wordt besloten dat hij langer vast moet zitten, wordt een bevel tot invezekeringstelling gegeven. Dit houdt in dat hij 3 keer 24 uur op het politiebureau kan worden vastgehouden voor verhoor. De verdachte huurt een advocaat in of krijgt er één toegewezen. Na de invezekeringstelling kan de verdachte langer worden vastgehouden. Er is dan sprake van voorlopige hechtenis. De verdachte wordt dan meestal binnen 14 dagen overgebracht naar een Huis van Bewaring. Soms wordt hij 'in beperking' gesteld. Dan is er helemaal geen contact mogelijk. De gevangene wordt dan afgezonderd van medegevangenen, post en telefoon.

De voorlopige hechtenis kan maximaal 90 dagen duren. Die periode kan tussentijds worden beëindigd, waardoor de verdachte vrijkomt. Het gerechtelijk vooronderzoek kan dan wel worden voortgezet. Na afronding van het onderzoek wordt beslist of de verdachte wordt vervolgd. Als het gerechtelijk vooronderzoek niet kan worden afgerond tijdens de periode in voorlopige hechtenis, wordt een proforma-zitting gehouden om de aanhouding met 30 dagen te verlengen.

De verdachte ontvangt in het Huis van Bewaring of thuis een aangetekende brief met een oproep om voor de rechter te verschijnen: de dagvaarding. Hierin staat welk strafbaar feit de verdachte ten laste wordt gelegd. Er kan van vervolging worden afgezien als er bijvoorbeeld gebrek aan bewijs is. De zaak wordt dan geseponeerd.

Zolang er nog geen uitspraak is geweest, is de verdachte voor de wet onschuldig. Als bewezen wordt dat de verdachte een misdaad heeft gepleegd en de rechter de verdachte schuldig bevindt, wordt hij overgebracht van het Huis van Bewaring naar de gevangenis. Als de rechter vindt dat een delict niet wettig en overtuigend kan worden bewezen, wordt de verdachte vrijgesproken.

HOOFDSTUK 2:

CONTACT MET DE GEVANGENE

Jan is overgebracht naar de gevangenis. Hij zou het fijn vinden als zijn eigen predikant, dominee Jansen, langskomt om met hem te praten over zijn situatie en de situatie van zijn gezin.

Hoe weet ik waar een gemeentelid vastzit?

De Dienst Justitiële Inrichtingen geeft geen adressen vrij van gevangenen.

De gevangene moet zelf familieleden of vrienden inlichten over waar hij in bewaring is gesteld. Een predikant of andere leidinggevende kan via de familie te weten komen waar het gemeentelid wordt vastgehouden. De eerste dagen na de arrestatie is er overigens weinig of geen contact mogelijk tussen de verdachte en de familie.

8

Op welke manier kan ik met de gevangene contact hebben?

Via een bezoek, een briefwisseling of een kort telefoongesprek (als de gevangene u belt). Het bezoek vindt plaats in de bezoekenruimte waar andere gevangenen ook bezoek ontvangen. Briefgeheim is niet gegarandeerd en een telefoongesprek is op kosten van de gevangene.

Hoe en wanneer kan ik op bezoek komen?

Tijdens het bezoekuur. Dit is veelal slechts één uur per week, bedoeld voor familieleden en vrienden of kennissen om op bezoek te komen. De gevangene moet een bezoekerslijst samenstellen. Als hij u hier niet op plaatst, kunt u hem niet bezoeken. Het is belangrijk om ruim op tijd aanwezig te zijn en een identiteitsbewijs (identiteitskaart, paspoort of rijbewijs) mee te nemen. Anders wordt u niet toegelaten. N.B. Dit uur valt dus samen met familiebezoek! Het is aan te raden om met de familie te overleggen of het samen-vallen van het bezoek wenselijk is.

Is het mogelijk dat ik, als predikant, buiten de bezoektijden op bezoek kom?

In een gevangenis zijn geestelijke verzorgers van diverse geloofsrichtingen werkzaam op de afdeling Geestelijke Verzorging (GV). Volgens de wet hebben gevangenen daarnaast recht op de geestelijk verzorger van hun eigen keuze. Dit kan de eigen gemeente-predikant of voorganger zijn. Soms is het mogelijk via de GV een afspraak te maken voor een bezoek buiten het standaard bezoekuur. U kunt dan in een afgezonderde ruimte met de gevangene spreken. Dit valt dan niet samen met het familiebezoek.

In de praktijk is de frequentie hierbij vaak laag, maar een maandelijks bezoek moet tot de mogelijkheden behoren. U moet hiertoe zelf contact opnemen met de GV. Gevangenenzorg Nederland kan op dit punt verder adviseren en bemiddelen.

Wat als de gevangene geen contact wil met ambtsdragers of andere gemeenteleden?

Het komt geregeld voor dat het contact tussen gevangene en de eigen gemeente is verstoord. Het is waardevol als gemeente toch het signaal af te geven open te staan voor herstel van verhoudingen. Attendeer de gevangene op de mogelijkheid een bezoekvrijwilliger te vragen van Gevangenenzorg Nederland. Dan kan met een christen die geen deel uitmaakt van de eigen gemeente worden doorgesproken over hoe de detentie wordt ervaren. In dat contact zal zeker ook worden gesproken over mogelijkheden te komen tot herstel van verhoudingen met de eigen gemeente. Daarnaast anticiperen we tijdig op de situatie na vrijkomen en bieden we ook nazorg na detentie.

HOOFDSTUK 3:

STEUN VOOR DE FAMILIE

Liesbeth heeft het moeilijk. Hoe kon Jan zich zo laten gaan? Ze is bezorgd hoe de omgeving zal reageren als bekend wordt wat er is gebeurd. Doordat Jan vast zit, zorgt Liesbeth voor de kinderen en het huishouden en zijn financiële zorgen ontstaan. Ze wil een uitkering aanvragen en zal moeten solliciteren, maar dat kost tijd.

Welke pastorale houding kan de familie helpen?

Detentie heeft grote impact op de achterblijvende familie op emotioneel, relationeel, financieel en geestelijk vlak. Vaak spelen gevoelens als schuld, boosheid en verdriet een grote rol. Ook kan het gevoel bestaan dat niet alleen de gevangene vastzit, maar ook de naaste familie. Voor hen is het belangrijk te merken dat hier oog voor is. Erkenning, zich gezien voelen zonder vooroordelen kan hen steun geven. Het is goed te vragen welke steun zij vanuit pastoraat en gemeente willen ontvangen. Voorkom dat de naaste familie in een isolement terecht komt. Blijken van meeleven uit de gemeente en voorbede worden meestal zeer gewaardeerd. Dan moet wel eerst in overleg met de familie worden besloten welke informatie openbaar wordt gemaakt binnen de gemeente.

Thema's die besproken kunnen worden in een pastoraal gesprek zijn: geloof, relaties, schuld en schaamte, gevolgen voor kinderen, financiën, werk en huisvesting. Het is verstandig verschillende pastorale aanspreekpunten te hebben voor de gevangene en de familie om loyaliteitsproblemen te voorkomen. Teamwerk is belangrijk, omdat de gevangene en het gezin een geheel eigen weg gaan in deze periode. Het is aan te bevelen om contact op te nemen met Gevangenenzorg. Onze afdeling 'Familiezorg' heeft de nodige kennis in huis over problematiek van familieleden rondom detentie.

Wat verandert er op financieel gebied voor de familie van de gevangene?

Als een gemeentelid gedetineerd raakt, heeft zijn werkgever het recht het loon (tijdelijk) te stoppen. Een gevangene heeft ook geen recht (meer) op een sociale uitkering. Deze moet hij zelf stopzetten bij de uitkerende instantie. Als het gezin afhankelijk is van het loon of de uitkering van de gevangene ontstaan problemen op financieel gebied, bijvoorbeeld met het betalen van de huur of hypotheek en andere financiële verplichtingen.

Hoe kan de familie financieel begeleid worden?

Voor hulp en bijstand kan de familie van een gevangene zich melden bij het Algemeen Maatschappelijk Werk en de Gemeentelijke Sociale Dienst. De gemeente kan een begeleidende rol vervullen op het gebied van uitkering, schulden, sollicitatie, huur of hypotheek. Familie kan contact opnemen met het diaconale steunpunt van de kerkelijke gemeente voor advies over aanvullende financiële ondersteuning. Te denken valt aan een (maandelijks) bedrag om in de dagelijkse levensbehoeften te voorzien.

HOOFDSTUK 4:

GEHEIMHOUDING

Niemand uit de gemeente is op de hoogte van de situatie van Jan en Liesbeth. Dominee Jansen heeft met hen gesproken en vraagt zich af in hoeverre hij de gemeente bekend mag maken met de situatie.

Heeft een leidinggevende geheimhoudingsplicht naar de rechter?

Een predikant, voorganger, oudste of ouderling heeft door zijn ambt een verschoningsrecht naar de rechter toe. De rechter kan hem dus niet dwingen te vertellen wat pastoraal besproken is met een gevangene of met zijn familie.

Is er geheimhoudingsplicht naar de gemeente?

Wat de predikant of voorganger naar de gemeente communiceert, staat los van de geheimhouding naar de rechter toe. Na een gesprek met een gevangene kunnen er zaken zijn die geheim gehouden worden. Over het algemeen is het belangrijk dat de gemeente zo snel mogelijk op de hoogte gebracht wordt van de situatie, mits de gevangene en de familie hiermee akkoord zijn. De openheid moet beperkt blijven tot feitelijke, noodzakelijke informatie en qua timing zorgvuldig zijn.

Tijdens het bezoek aan de gevangene is het goed te bespreken wat u de gemeente kenbaar gaat maken. Hierbij is het belangrijk respect te hebben voor de situatie van de gedetineerde, maar ook voor die van de familie van de gedetineerde en de gemeente. Over en weer moet enig gevoel ontstaan voor elkaars situatie. Als slachtoffers ook deel uitmaken van dezelfde gemeente kan de situatie gecompliceerd zijn. Zie ook hoofdstuk 8.

John (ex-gevangene):

'De dominee was totaal verkeerd ingelicht door de kerkenraad. Er werd zoveel over gepraat zonder dat ze iets aan mij vroegen. De kerkenraad heeft nooit om opheldering gevraagd.'

Het is belangrijk de gemeente te vragen integer met de situatie om te gaan. Er zijn wegen te bewandelen waardoor de gemeente op de hoogte wordt gesteld van de situatie, maar waarbij het niet aan de grote klok wordt gehangen. Hierover vindt u in hoofdstuk 5 meer informatie.

HOOFDSTUK 5:

COMMUNICATIE NAAR DE GEMEENTE

Enkele gemeenteleden hebben al iets gehoord over de detentie van Jan. Er gaan verschillende verhalen rond binnen en buiten de gemeente. Dominee Jansen wil samen met de wijkouderling de gemeente graag informeren, zodat duidelijkheid ontstaat over de situatie en er voor gebeden kan worden.

Hoe licht ik de gemeente in eerste instantie in over de situatie?

Een situatie rondom detentie is complex. Vooral in het begin, als er nog geen veroordeling is uitgesproken, is het belangrijk juiste informatie te geven aan de gemeente en geen oordeel te vellen.

14

Als eerste is van belang dat de communicatie naar de gemeente in overleg gaat met de gevangene en de familie. Indien dader en slachtoffer deel uitmaken van dezelfde kerkelijke gemeente is het noodzakelijk ook het slachtoffer hierbij te betrekken. Wat kan wel en niet verteld worden? Wij adviseren om de situatie in eerste instantie niet bekend te maken via het kerkblad, e-mail of website. Het kan in veel gevallen beter zijn de gemeente in te lichten door middel van bijvoorbeeld een persoonlijke brief. Op deze manier blijft gevoelige informatie binnen de gemeente en worden roddels tegengegaan.

Ten tweede kan het belangrijk zijn dat binnen de gemeente een contactpersoon wordt aangesteld. Te denken valt aan een predikant, voorganger of andere leidinggevende. Bij deze contactpersoon kunnen gemeenteleden, maar ook eventueel de media, terecht met vragen. Hierdoor wordt verwarring en onjuiste berichtgeving voorkomen.

Als er veel ophef ontstaat over de situatie kunt u een gemeenteavond organiseren, waar duidelijkheid verschaft wordt over de situatie. Hier krijgen de gemeenteleden ook de kans om met elkaar te spreken over de situatie en hier samen voor te bidden. Gevangenezorg Nederland kan een adviserende rol vervullen bij het organiseren van een dergelijke gelegenheid.

Hoe houd ik de gemeente op de hoogte van de situatie?

Het is belangrijk dat de gemeente op de hoogte gehouden wordt, zodat meegedeeld kan worden met de gevangene en zijn familie. Als de strafprocedure in een verder stadium is, kan de gemeente op de hoogte worden gehouden via het kerkblad, e-mail of op andere wijze. Hierbij is het van belang dat overlegd wordt met de gevangene en zijn familie. Het is ook mogelijk dat de familie zelf iets schrijft over hun situatie en welke betrokkenheid vanuit de gemeente ze op prijs stellen.

HOOFDSTUK 6: OMGAAN MET MEDIA-AANDACHT

De beschuldigingen aan het adres van Jan hebben uitgebreid in de krant gestaan. Het hele dorp weet er inmiddels van. Verschillende gemeenteleden zijn door journalisten bevraagd over de situatie. Zij vragen aan dominee Jansen hoe ze met deze media-aandacht om moeten gaan.

Hoe gaan we als gemeente om met aandacht van de media?

Een geval van detentie is vaak interessant voor de media. Als het een ernstiger feit betreft, wordt er waarschijnlijk ruim aandacht aan geschonken.

Het is van belang dat in een geval van detentie direct een contactpersoon wordt aangesteld die inzicht heeft in de situatie. Deze persoon is degene die de media te woord staat. Binnen de gemeente moet zo snel mogelijk kenbaar worden gemaakt dat deze persoon de contactpersoon is voor de gemeente en voor de media. Het is goed hierbij aan gemeenteleden te vragen niet zelf met de media in gesprek te gaan, maar door te verwijzen naar de contactpersoon.

16

Debora (partner van gevangene): *"Al die beschuldigingen in de krant, dat geloven ze. Zo gaat dat hè.. mensen praten over elkaar. Maar het erge is dat er nooit iemand naar ons toe is gekomen om te vragen hoe het nou echt zat."*

Waar moet op gelet worden in een reactie naar de media?

Het is per situatie verschillend of een reactie gegeven dient te worden. Als de contactpersoon iets met de media deelt, dient dit zeer zorgvuldig en doordacht te gebeuren. Het is belangrijk geen oordeel uit te spreken, maar met nuchterheid, openheid en soberheid over de situatie te spreken. Doe bijvoorbeeld geen uitspraak over schuld zolang de rechtszaak nog niet is geweest, stuur geen informatie naar de media over zaken die nog niet bekend zijn in de gemeente etc. Verder dient een reactie van de contactpersoon in overleg te gaan met de gevangene en/of de familie.

Alles wat geschreven of gezegd wordt in de media zal ook door de gemeente worden gelezen. Het is van belang hier op een gepaste manier op in te spelen.

HOOFDSTUK 7:

DE SCHULDVRAAG

Jan geeft in het gesprek met de predikant toe dat hij een geweldsdelict heeft gepleegd. Hij zegt echter dat hij geen andere keus had en dat iedereen in zijn situatie hetzelfde zou doen. Dominee Jansen vindt het moeilijk om hier op een pastoraal verantwoorde manier mee om te gaan.

Hoe ga ik om met schuld?

Over het algemeen kan gesteld worden dat wat strafbaar is in het Nederlands recht, ook in christelijke zin zonde is. Het is echter een valkuil om met een oordelende insteek een gevangene te bezoeken. Het oordeel en de zonde mag wel aan de orde komen, maar het is van belang eerst te luisteren naar wat er precies is gebeurd en wat vooraf is gegaan aan het strafbare feit.

Als de gevangene de verantwoordelijkheid van zijn daden op zich neemt, kan een weg van herstel en verzoening ingegaan worden met zichzelf, de familie, de gemeente en mogelijk ook met slachtoffers. Dit moet niet worden geforceerd. Er kan tijd nodig zijn alvorens een partij hier aan toe is. In pastorale ontmoetingen kan er aandacht zijn voor de weg van schuldbelijdenis en vergeving bij God. Wat de gemeente betreft het is verstandig dat de kerkenraad zich bezint en de koers bepaalt over hoe de gemeente omgaat met herstel en verzoening en bijvoorbeeld het doen van schuldbelijdenis.

17

Eric (ex-gevangene) is zich bewust van zijn schuld en zoekt hulp:

"Ik was open en had het hele verhaal op tafel gelegd. Dat was een opluchting. Gelukkig werd ik goed geholpen door de predikant."

Hoe werk ik met de dader aan herstel?

Schulderkenning en vergeving is een langdurig proces. In dit proces met de dader is begeleiding van groot belang. Gesprekken over de daad, wat daarbij gevoeld werd en hoe daar mee om te gaan, zijn zaken die aan bod kunnen komen.

Het is belangrijk samen met de gevangene te werken aan herstel. Hierbij is het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor daden van belang. Er moet inzicht komen in de effecten van de misdaad op het leven van slachtoffer, dader, omgeving en samenleving. Door de erkenning van schuld en het inzicht in de effecten wordt herstel mogelijk.

HOOFDSTUK 8:

DADER – SLACHTOFFER

VERHOUDING

Het slachtoffer van Jan, Kees van Dijk, is ook lid van de gemeente van dominee Jansen. Hij en zijn familie zijn woedend op Jan. Jan moet zwaar gestraft worden. Jan zegt echter dat Kees ook schuld heeft, omdat Kees hem jarenlang heeft uitgedaagd.

Hoe ga ik om met dader én slachtoffer in mijn gemeente?

18

Het komt soms voor dat een dader en een slachtoffer bij dezelfde kerkelijke gemeente zijn aangesloten. Dit vraagt om bijzonder veel wijsheid en zorgvuldigheid. Als het mogelijk is, kan het waardevol zijn om hier al tijdens detentie op te anticiperen. Denkbaar is vanuit het pastoraat familie en vrienden van *beide partijen afzonderlijk* bij elkaar te brengen. Dit vraagt grote zorgvuldigheid en de ervaring leert dat het lang niet altijd (direct) mogelijk en wijs is beide partijen samen te brengen. Toch is het van groot belang dat beide partijen hun gevoelens kunnen delen en vertellen hoe zij in de situatie staan, zodat er begrip ontstaat. Op termijn kunnen de partijen eventueel met elkaar in contact gebracht worden en kan mogelijk toegewerkt worden naar een gesprek tussen dader en slachtoffer, maar dit vraagt nadrukkelijk veel voorbereiding. Beide partijen moeten hieraan toe zijn en dat kan, afhankelijk van de aard van het delict en/of persoonlijkheden van de dader en het slachtoffer en beide families, soms jaren duren. Het is raadzaam om hierbij advies van derden te vragen, zoals Gevangenzorg Nederland of Slachtoffer in Beeld.

Het is van belang dat door de leiding van de gemeente geen partij wordt gekozen. Het kan een overweging zijn de processen rondom de situatie aan te laten sturen door een deskundige van buiten de gemeente. Iemand die zelf uit de gemeente komt wordt namelijk al snel gezien als lid van een bepaalde groep. Gevangenzorg Nederland kan hierin een adviserende rol vervullen.

HOOFDSTUK 9:

EX-GEDETINEERDEN EN KERKELIJKE GEMEENTE

De gemeente van dominee Jansen organiseert een zomerproject voor de wijk rond het kerkgebouw. Op een middag schuift een onbekende aan op het zon-nige terras. Hij is blij met de gratis koffie. Teamlid Karel die hem aanspreekt, merkt dat de man ook blij is met een luisterend oor. Hij blijkt onlangs te zijn vrijgekomen uit de gevangenis. Wat startte als een belangstellend praatje, loopt uit op een relaas over veel problemen die deels behoorlijk urgent zijn. Karel weet niet goed wat hij hiermee aan moet.

Missionaire contacten

Via diaconale en missionaire contacten als een Alpha cursus, de voedselbank of een project in de wijk, komen kerkelijke gemeenten geregeld in contact met mensen die net vrij zijn uit detentie en weer een bestaan op moeten bouwen. Prachtig dat deze contacten ontstaan. Als kerkelijke gemeente wil je er ook voor deze mensen zijn en zo concreet handen en voeten geven aan de diaconale taak. Het christelijk geloof kan ex-gevangenen helpen om hun leven richting te geven. Relaties en goede contacten zoals een kerkelijke gemeente die biedt, kunnen daarbij van groot belang zijn.

19

Grote problemen

Vaak gaat het om mensen met specifieke vragen en met complexe problemen. Er kunnen problemen zijn op het geestelijke vlak, die om pastorale begeleiding vragen. Voor velen was het zwaar om vast te zitten in de gevangenis. Er zijn ingrijpende dingen gebeurd die tot detentie hebben geleid. Het liefst wil iemand die snel vergeten. Vergeten is echter geen verwerken. Wat is de invloed van de detentie op eerdere relaties?

Er kunnen ook diverse praktische problemen zijn na detentie. Iemand die uit de gevangenis komt moet vaak weer op zoek naar huisvesting. Er moet een uitkering worden aangevraagd. Is het mogelijk een baan te vinden? Vaak zijn er problematische schulden. De recidive in Nederland is hoog. Ongeveer 70% van de ex-gevangenen komt vroeg of laat opnieuw vast te zitten. Het ontbreken van goede nazorg na detentie is een belangrijke oorzaak hiervan.

De problemen die iemand die weer vrij is ondervindt, kunnen ertoe leiden opnieuw het verkeerde pad op te gaan. Het kan er ook toe leiden dat de ex-gevangene een sterk beroep doet op de kerkelijke gemeente of zelfs gewenst gedrag gaat vertonen in de hoop hulp te krijgen.

Draagvlak

Een luisterend oor en praktische hulp zijn in deze situaties van groot belang. Het is echter belangrijk te voorkomen dat een individueel gemeentelid zich aan de problemen vertilt. Bewogenheid en meeleven zijn belangrijke waarden, maar dienen wel samen te gaan met een zekere nuchterheid en gezond verstand. Bied bijvoorbeeld niet zomaar onderdak aan in eigen huis. Betrek meerdere gemeenteleden bij de situatie en zeker ook de diaconie. Het zijn vaak mensen met weinig tot geen sociaal netwerk die bij een kerkelijke gemeente terecht komen. Dit is een probleem waarvoor een gemeente in principe veel te bieden heeft. Het gaat geregeld ook om mensen die verslaafd zijn of bepaalde sociale vaardigheden missen. Bedenk of er gemeenteleden zijn met relevante kennis of ervaring vanuit hun opleiding of beroep. Ga na welke hulp kan worden ingeroepen. Iedere burgerlijke gemeente heeft niet alleen Algemeen Maatschappelijk Werk en een Gemeentelijke Sociale Dienst, maar ook een coördinator nazorg ex-gevangenen.

20

Persoonlijke begeleiding

Het is prachtig als ex-gevangenen mee gaan draaien bij activiteiten in de gemeente of de diensten gaan bezoeken. Wees daarbij alert op het cultuurverschil dat er kan zijn tussen de gemeente en de omgeving. Bedenk of en wanneer het nodig is andere gemeenteleden hierover te informeren. Doe dit echter nooit zonder overleg met de betrokkene zelf. Zie ook hoofdstuk 5. Laat het duidelijk zijn wie de begeleidende rol heeft.

Advies Gevangenzorg Nederland

Gevangenzorg Nederland heeft veel ervaring met nazorg aan mensen die weer vrijkomen. Kerkelijke gemeenten kunnen ons altijd bellen voor advies.

AANBEVOLEN LITERATUUR

Pastoraat

Eens een dief, altijd een dief...!?

Borst, J.C., (Heerenveen: Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, 1997)

Na detentie, de gevolgen van rechtspraak

Dirkzwager, A., (Den Haag: Sdu Uitgevers, 2009)

Veroordeeld? Over kerk en gevangenis

Dobbelaer, J. (e.a.), (Kampen: Gooi & Sticht, 1986)

Een misdadiger is meer dan zijn delict

Eerbeek, J., (Amsterdam: Ark Media, 2009)

Over dader- slachtofferverhoudingen

Verraden vertrouwen

Borst, J.C., (Heerenveen: Uitgeverij Jongbloed, 2004)

Gij zeit die man! Een onderzoek naar de pastorale zorg voor incestdaders

Borst, J.C., (Leiden: Uitgeverij Groen en Zoon, 1995)

Ervaringsverhalen

Muurvast, verhalen uit het Justitiepastoraat.

Blom, M.B. (red.), (Boekencentrum: Zoetermeer 1996)

De kerk in de gevangenis

Spoor, J. (red.), (Kampen: Kok, 1983)

Recht

Recht door de gemeente. Juridische gids voor het pastoraat

Verhage-van Kooten, M., (Zoetermeer: Boekencentrum, 2002)

Zie ook boekrecensies op de website van Gevangenzorg Nederland:
www.gevangenzorg.nl

NUTTIGE ADRESSEN

Justitiepastoraat:

Bureau Hoofdpredikant

Postbus 30132
2500 GC Den Haag
(070) 370 26 63
www.gevangenispredikant.nl

Dienst Justitiële Inrichtingen:

Hoofdkantoor DJI

Postbus 30132
2500 GC Den Haag
0800 80 51
www.dji.nl

Gevangenen in het buitenland:

Stichting Epafra

Schoolstraat 30a
3581 PW Utrecht
(030) 233 24 32
info@epafra.nl
www.epafra.nl

Opvang na detentie:

Stichting Ontmoeting

Randhoeve 223
3995 GA Houten
(030) 635 40 90
info@ontmoeting.org
www.ontmoeting.org

Exodus Nederland

Morssingel 5
2312 AZ Leiden
(071) 516 19 50
info@exodus.nl
www.exodus.nl

AANBOD GEVANGENENZORG NEDERLAND

Zorg voor (ex-)gevangenen

Onze vrijwilligers gaan op bezoek bij gevangenen (volwassen en jeugd) tijdens en na detentie.

Zorg voor familie

Familie kan ons bellen of mailen voor informatie, advies of een luisterend oor. Daarnaast gaan onze vrijwilligers op bezoek bij familieleden van gevangenen tijdens en na detentie. Wij organiseren voor familie ook 1 op 1 lotgenotencontact.

Zorg voor tbs-gestelden

Onze vrijwilligers gaan op bezoek bij tbs-gestelden tijdens en na behandeling.

Kindercadeauprogramma

Onze vrijwilligers bezorgen namens een vader of moeder in detentie een verjaardags- en/of kerstcadeau voor kinderen t/m 12 jaar.

Arbeidsbemiddeling

Bij een nieuwe start na detentie is werk belangrijk. Onze arbeids-bemiddelaars stellen samen met de gevangene een CV op en helpen bij het zoeken naar een passende baan.

Herstelrechtprogramma's

In onze Herstelrechtprogramma's wordt gesproken over het nemen van verantwoordelijkheid voor eigen gedrag in het verleden, heden en in de toekomst. Deze programma's worden in diverse gevangenen verzorgd.

CONTACT

Wilt u meer informatie of advies?
Neem gerust contact met ons op.
U kunt ons bellen, e-mailen of schrijven
op onderstaand postadres.

We zijn op werkdagen telefonisch
bereikbaar van 09.00 tot 17.00 uur.

Met uw persoonlijke gegevens en privacy
wordt uiteraard zorgvuldig omgegaan.

"Als Karel onverwachts
opgepakt wordt, komt zijn
vrouw Sandra al snel in een
isolement terecht. Sandra
schaamt zich erg en durft
niet meer naar de kerk. Wat
moet ze zeggen als mensen
vragen waar Karel is? Karel
wordt in de gevangenis
bezocht door een vrijwilliger
van Gevangenenzorg
Nederland en hij vertelt over
de problemen van Sandra.
Hij vindt het vreselijke dat zij
door hem in een isolement
terecht is gekomen."

Postadres:
Postbus 5042
2701 GA Zoetermeer

Bezoekadres:
Ierlandlaan 35
2713 HG Zoetermeer

(079) 331 05 68
info@gevangenenzorg.nl
www.gevangenenzorg.nl

Bankrekening: NL61 ING B000 6391416
Min. erkenning: 644939/97/DJI
Kvk: 41157975

Lid van Prison Fellowship International

*In deze brochure leest u hoe u binnen uw
kerkelijke gemeente om kunt gaan met de
gevolgen van detentie.*

Gevangenenzorg
Nederland

geloof in herstel

